Katarzyna Appelt
Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu

THE GLASS-STEAGALL ACT Z 1933 ROKU A WSPÓŁCZESNY ŚWIATOWY KRYZYS FINANSOWY

Wstęp

Współczesny kryzys finansowy jest przedmiotem analiz, dyskusji i szerokiego zainteresowania ekonomistów, sfer rządowych i finansowych. Niniejszy artykuł stanowi próbę wskazania fundamentalnej przyczyny współczesnego światowego kryzysu finansowego.

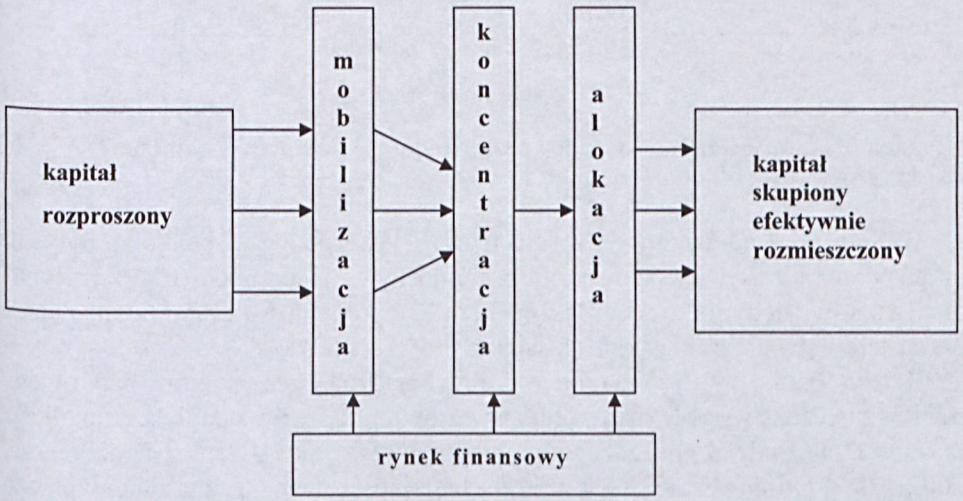
Autorka artylułu stawia tezę, że źródło współczesnego załamania gospodarczego tkwi w kryzysie bankowym Stanów Zjednoczonych, a ściślej w odejściu w 1999 roku od ustawy Glass-Steagall Act o rozdziale bankowości inwestycyjnej od bankowości tradycyjnej. Ustawa ta stanowiła przez ponad 66 lat fundament ładu systemu finansowego Stanów Zjednoczonych.

Artykuł składa się z pięciu części. W pierwszej przedstawiono funkcje i znaczenie banków jako instytucji pośrednictwa finansowego w gospodarce rynkowej. W drugiej zaprezentowano okoliczności wprowadzenia w Stanach Zjednoczonych w 1933 roku ustawy Glass-Steagall Act. Trzecia część charakteryzuje proces odchodzenia od zapisów ustawy rozdzielającej bankowość kredytową od bankowości inwestycyjnej, a ostatecznie całkowite jej zniesienie. Czwarta część obrazuje załamanie finansowe w USA w 2008 roku. Ostatnia część zawiera wnioski.

1. Rola i znaczenie banków w gospodarce rynkowej

W gospodarce rynkowej banki stanowią ważny segment rynku finansowego. Podstawową funkcją rynku finansowego jest alokacja kapitału. Funkcja alokacyjna rynku finansowego sprowadza się do mobilizacji i koncentracji rozproszonego kapitału i kierowania go do tych sfer gospodarki, w których może on zostać najefektywniej wykorzystany. Każdej gospodarce rynkowej potrzebny jest system

finansowy, który przekazuje fundusze od ludzi gromadzących oszczędności do tych, którzy znajdują możliwości produkcyjnego zainwestowania kapitału. Samo istnienie systemu finansowego nie jest jednak gwarancją, że zgromadzone przez oszczędzających fundusze zostaną przekazane *gospodarnym i uczciwym* inwestorom. Jeśli system finansowy przekazuje fundusze inwestorom *marnotrawcom,* to staje się on przyczyną kryzysów finansowych, które z reguły znajdują odzwierciedlenie w sferze realnej gospodarki. Nieefektywnie funkcjonujący system finansowy stanowi więc poważne zagrożenie dla gospodarki.

Rysunek 1. Funkcja rynku finansowego w gospodarce rynkowej
Źródło: opracowanie własne

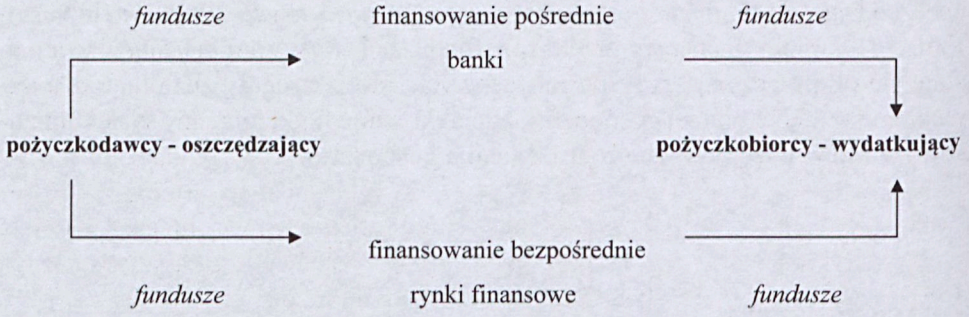
Najważniejszym segmentem systemu finansowego z punktu widzenia jego funkcji są instytucje pośrednictwa finansowego, tj. banki (rysunek 2). Banki w największym stopniu eliminują zjawisko *asymetrii informacji*[1] i przyczyniają się do efektywnego wykorzystania zasobów, tj. zmniejszają *ryzyko negatywnej selekcji*[2] i *ryzyko nadużycia*[3]. W rozwiniętych gospodarkach rynkowych finansowanie pośrednie, w które zaangażowane są banki, jest ważniejszym źródłem pozyskiwania środków finansowych niż finansowanie bezpośrednie, w ramach którego

[1] Strona przekazująca zasoby finansowe nie ma pełnej informacji o stronie pożyczającej zaoszczędzone fundusze. Asymetria informacji obniża efektywność alokacji zasobów, ponieważ prowadzi do *negatywnej selekcji* oraz *ryzyka nadużycia*.

[2] Negatywna selekcja to ryzyko wyboru pożyczkobiorcy, który będzie miał problem ze spłatą kredytu. Jest to ryzyko wyboru *inwestora marnotrawcy*.

[3] Ryzyko nadużycia (*moral hazard*) to ryzyko wyboru pożyczkobiorcy, który świadomie zaangażuje otrzymane środki finansowe w działalność obarczoną wysokim ryzykiem, tj. niezgodnie z interesem pożyczkodawcy. Ryzyko nadużycia jest to ryzyko przejęcia środków finansowych przez inwestorów oszustów, dopuszczających się nadużycia w sposobie powierzonych im środków.

przedsiębiorstwa otrzymują fundusze bezpośrednio od pożyczkodawców na rynkach finansowych (Mishkin 2002, s. 254).

Rysunek 2. Finansowanie pośrednie i bezpośrednie w przepływie kapitału
Źródło: opracowanie na podstawie (Mishkin 2002, s. 53)

W Stanach Zjednoczonych w latach 1970-1985 pożyczki bankowe były dla przedsiębiorstw największym źródłem funduszy zewnętrznych (61,9%). Rynek akcji stanowił jedynie niewielką, tj. około 2,1-procentową część finansowania przedsiębiorstw amerykańskich (Mishkin, 2002, s. 252).

Kryzys bankowy to sytuacja, w której znaczna część sektora bankowego traci bezpieczeństwo. Można to odnosić zarówno do liczby upadłości (upadłości masowe), jak i udziału poszczególnych banków w rynku (Iwanicz-Drozdowska, 2002, s. 35). Utrata bezpieczeństwa przez banki jest równoznaczna z niewypłacalnością[4]. Kryzys bankowy objawia się runem na banki, upadkiem instytucji finansowych, względnie udzieleniem pomocy rządowej sektorowi bankowemu przeciwdziałającej masowym upadłościom.

2. Wielki kryzys i Glass-Steagall Act z 1933 roku

Ustawa zwana popularnie Glass Steagall Act została uchwalona przez Kongres w 1933 roku. Okoliczności wprowadzenia ustawy wiążą się z wielkim kryzysem w Stanach Zjednoczonych w latach 1929-1933 Głównym zadaniem Glass Steagall Act miała być sanacja amerykańskiego systemu finansowego, który doprowadził do największego kryzysu gospodarczego w historii tego kraju. Szacuje się, że w latach 1930-1933, w Stanach Zjednoczonych upadło 9000 banków[5]. W 1930 roku liczba upadłości banków wynosiła 1400, a w 1933 roku wyniosła 4000. Dla porównania, w latach 1865-1920 średnia roczna liczba upadłości banków w USA

[4] System bankowy jest niewypłacalny, jeśli wartość rynkowa jego aktywów jest mniejsza od jego zobowiązań.

[5] W wyniku kryzysu bankowego blisko 40% banków Stanów Zjednoczonych ogłosiło niewypłacalność.

wynosiła 64, a w latach dwudziestych liczba ta wzrosła do 588 instytucji bankowych (Iwanicz-Drozdowska 2002, s. 44). Przyjmuje się, że kryzysy bankowe występujące do wielkiego kryzysu wynikały w dużej mierze z nieuporządkowanych kwestii związanych z emisją pieniądza. Masowy upadek banków w latach 1930-1933 miał inną przyczynę. Był wynikiem zaangażowania się banków w transakcje na rynkach papierów wartościowych. Instytucje pośrednictwa finansowego wykorzystywały zasoby finansowe pożyczkodawców do działalności spekulacyjnej. Tym samym nieefektywnie i niezgodnie z interesem pożyczkodawców alokowały powierzone im aktywa finansowe. W 1933 roku senator Carter Glass i kongresman Henry G. Steagall zaproponowali uchwalenie ustawy mającej położyć kres praktykom wywołującym konflikt interesów. Ustawa nazwana od nazwisk jej twórców ustawą Glass-Steagall Act wprowadziła rozdział tradycyjnej działalności kredytowej banku od czynności z zakresu bankowości inwestycyjnej. Mocą przepisów tej ustawy rozdzielono dwa sektory – sektor bankowy i papierów wartościowych. Tym samym źródło konfliktu interesów pomiędzy bankami a indywidualnymi pożyczkodawcami zostało odcięte. Banki zostały zmuszone do wyboru pomiędzy działalnością kredytodawcy, dbającego o interes pożyczkodawcy, a działalnością brokera, inwestującego powierzone mu środki na rynkach kapitałowych.

Warto zwrócić uwagę, że wielki kryzys z lat 1930-1933 poprzedził boom budowlany, gwałtowny wzrost cen nieruchomości oraz napływ kapitału zagranicznego na amerykańskie rynki finansowe. Rosnące ceny nieruchomości stały się przyczyną boomu na rynku pożyczek hipotecznych. Trwała nieprzerwana hossa na amerykańskiej giełdzie papierów wartościowych. Oszczędności gospodarstw domowych, rezydentów i inwestorów zagranicznych trafiały bezpośrednio i pośrednio na giełdę papierów wartościowych. Gdy bańka spekulacyjna w końcu pękła, tj. ceny nieruchomości zaczęły spadać i nastąpił krach na giełdzie, kredytodawcy zażądali zwrotu udzielonych pożyczek. Bankructwa banków spowodowały największe załamanie w sferze realnej gospodarki amerykańskiej. W latach 1929-1933 amerykański produkt krajowy brutto spadł o ponad 45%, a bezrobocie osiągnęło poziom 12 mln ludzi.

3. Zniesienie Glass-Steagall Act w 1999 roku

Pierwsze publiczne dyskusje i próby zmiany ustawy Glass-Steagall Act z 1933 roku o rozdziale bankowości komercyjnej od bankowości inwestycyjnej miały miejsce w drugiej połowie lat 80. XX wieku.

W tabeli 1 zaprezentowano argumenty przeciwników i zwolenników zniesienia Glass-Steagall Act. Przeciwnicy zniesienia ustawy wskazywali zasadniczo na dwa niebezpieczeństwa. Dowodzili, że zniesienie rozdziału bankowości kredytowej i bankowości inwestycyjnej doprowadzi do nadużyć ze strony banków oraz znacząco obniży bezpieczeństwo depozytów.

Zdecydowani zwolennicy ograniczenia/zmiany ustawy wywodzili się z kół finansowych (bankowych). Argumenty zwolenników zmiany ustawy stanowiły próbę osłabienia racji przeciwników. Najmocniejszą bronią zwolenników zniesienia ustawy był argument, że obecnie obowiązujące regulacje obniżają konkurencyjność banków amerykańskich w stosunku do banków zagranicznych, których nie obowiązywały przepisy Glass-Steagall Act. Zniesienie ustawy miało pomóc bankom amerykańskim w konkurowaniu z dużymi instytucjami zagranicznymi. Zwolennicy zniesienia ustawy dowodzili również, że beneficjentami deregulacji systemu finansowego Stanów Zjednoczonych miały być nie tylko banki. Możliwość łączenia banków komercyjnych, instytucji ubezpieczeniowych i banków inwestycyjnych miała spełnić oczekiwania konsumentów, doprowadzając do niemal nieograniczonego dostępu do tanich usług finansowych w ramach jednej instytucji (*one-stop shopping for every financial need*). Deregulacja instytucji finansowych miała również zmniejszyć liczbę instytucji finansowych oraz poprawić efektywność systemu finansowego (*bigger is better*). Argumentacja zwolenników zniesienia ustawy pomijała możliwe globalne skutki upadku powstałych w wyniku fuzji i przejęć uniwersalnych instytucji finansowych oferujących pełną gamę produktów finansowych dla konsumentów całego świata.

Spór o to, czy utrzymać w mocy ustawę, czy ją znieść, był określony jako zderzenie się dwóch kultur – kultury ochrony depozytów, tj. kultury czystej bankowości, i kultury ryzyka związanej z papierami wartościowymi.

Tabela 1. Argumenty za utrzymaniem i zniesieniem zapisów Glass-Steagall Act o rozdziale bankowości komercyjnej i inwestycyjnej

Argumenty za utrzymaniem w mocy przepisów Glass-Steagall Act	Argumenty za zniesieniem przepisów Glass-Steagall Act
1. Konflikt interesów, który występuje w sytuacji, kiedy bank jako pośrednik finansowy jest stroną wykorzystującą kredyt. Konflikt interesów prowadzi do nadużyć, które stały się przyczyną uchwalenia ustawy.	1. Instytucje depozytowe działają obecnie na rynkach finansowych zderegulowanych, w których różnice pomiędzy pożyczkami i papierami wartościowymi są nieostre. Instytucje te tracą udziały na rzecz instytucji zajmujących się obrotem papierami wartościowymi, które nie są tak ściśle regulowane, oraz na rzecz banków zagranicznych, które nie są związane przepisami ustawy.
2. Instytucje finansowe mają dużą władzę finansową, ponieważ banki przechowują i kontrolują zasoby finansowe ludności. Zakres rozporządzania tymi zasobami musi być ograniczony i określony, aby zapewnić bezpieczeństwo i konkurencję na rynku kredytów i inwestycji.	2. Konflikt interesów może zostać rozwiązany poprzez wydzielenie jednostek zależnych zajmujących się działalnością kredytową i inwestycyjną.

Argumenty za utrzymaniem w mocy przepisów Glass-Steagall Act	Argumenty za zniesieniem przepisów Glass-Steagall Act
3. Rynek papierów wartościowych może być ryzykowny i prowadzić do olbrzymich strat. Straty zagrażają bezpieczeństwu depozytów. Rząd zabezpieczający depozyty może zostać obciążony koniecznością wypłacenia dużych sum pieniężnych, jeśli instytucje finansowe byłyby zagrożone upadłością na skutek załamań na rynku papierów wartościowych.	3. Aktywność na rynkach papierów wartościowych instytucji depozytowych będzie obarczona niskim ryzykiem. Ponadto ryzyko operacji na rynku papierów wartościowych byłoby dodatkowo obniżone poprzez inwestowanie zgodnie z założeniami dywersyfikacji portfela inwestycyjnego.
4. Instytucje depozytowe są zobowiązane do alokacji aktywów finansowych w przedsięwzięcia, które są obciążone niskim ryzykiem. Ich menedżerowie nie powinni alokować powierzonych im zasobów na rynku papierów wartościowych.	4. W innych krajach instytucje depozytowe działają z powodzeniem jako instytucje inwestycyjne jednocześnie na rynku papierów wartościowych. Pozytywne doświadczenia tych krajów stanowią argument za implementacją do systemu krajowego przepisu zezwalającego na łączenie banków.

Źródło: opracowanie na podstawie (Jackson 1987).

Na skutek intensywnego lobbingu finansowego ustawa o rozdziale bankowości kredytowej i bankowości inwestycyjnej tzw. Glass-Steagall Act została w listopadzie 1999 roku zniesiona. Okoliczności znoszenia ustawy z 1933 roku pokazują, jak wielką rolę może odegrać lobbing, który konsekwentnymi i ryzykownymi posunięciami przekonał Kongres do zmiany zasad ładu finansowego gospodarki Stanów Zjednoczonych. W grudniu 1986 roku Rada Rezerwy Federalnej sprawując nadzór nad bankami i określając zakres ich regulacji dokonała po raz pierwszy reinterpretacji zapisu ustawy Glass-Steagall Act z 1933 roku. Rada wyraziła zgodę na gwarantowanie emisji krótkoterminowych papierów komercyjnych przedsiębiorstw przez bank komercyjny Bankers Trust pod warunkiem, że dochód z zaangażowania inwestycyjnego banku nie przekroczy 5%. Tym samym Rezerwa Federalna po raz pierwszy od 1933 roku pozwoliła na wykonywanie operacji wcześniej zabronionych (*Section 20 of Glass-Steagall Act bars commercial bank from being engaged principally in securities business*). Kilka miesięcy później, w marcu 1987 roku Rada Rezerwy Federalnej wyraziła zgodę na emisję papierów komercyjnych przedsiębiorstw następnemu bankowi kredytowemu Chase Manhattan. Ważnym dla procesu znoszenia ustawy wydarzeniem było powołanie w 1987 roku Alana Greenspana, byłego dyrektora banku JP Morgan na stanowisko szefa Rezerwy Federalnej. Szef Rezerwy Federalnej był zwolennikiem deregulacji systemu bankowego. W styczniu 1989 roku Rada Rezerwy Federalnej przyjęła wniosek banków JP Morgan, Chase Manhattan, Bankers Trust i Citicorp., aby rozszerzyć możliwości *underwritingu* do akcji i obligacji przedsiębiorstw. Limit transakcji został podniesiony do 10%. W grudniu 1996, z inicjatywy Alana Greenspana, Rada Rezerwy

Federalnej wyraża zgodę na posiadanie przez holding bankowy banków, które przeznaczają 25% dochodów na gwarantowanie emisji papierów wartościowych[6]. W roku 1997 dochodzi do pierwszych fuzji, w wyniku których powstają instytucje łączące działalność o charakterze kredytowym i inwestycyjnym. Bankers Trust nabywa bank inwestycyjny Alex. Brown & Co., a Travelers Insurance Company bank inwestycyjny Salomon Brothers. Rok później, 6 kwietnia 1998 roku zostaje ogłoszona największa w historii fuzja. Łączą się Travelers Insurance Company i Citicorp. Powstaje Citigroup Inc. Fuzja instytucji bankowej z instytucją ubezpieczeniową była niezgodna z ustawą Glass-Steagall Act. Uzyskała jednak akceptację Rezerwy Federalnej – Citigroup Inc. otrzymała dwa lata na zmianę obowiązujących przepisów prawa. Holding Citigroup przeprowadził szeroko zakrojoną akcję lobbingową zmierzającą do zniesienia ustawy Glass Steagall Act. Koszty lobbingu szacuje się na 300 mln USD.

Formalnie projekt ustawy odwołującej Glass-Steagall Act z 1933 roku został przedstawiony w Senacie przez senatora Phila Gramma, a w Izbie Reprezentantów przez Jima Leacha. Ustawa uzyskała większość w Senacie i Izbie Reprezentantów[7]. Prezydent Stanów Zjednoczonych, Bill Clinton, 12 listopada 1999 roku podpisał ustawę odwołująca zapisy Glass-Steagall Act o rozdziale bankowości inwestycyjnej i kredytowej. Nowa ustawa znana jest pod dwoma nazwami Gramm-Leach-Bliley Act i Financial Services Modernization Act of 1999.

Senator Phil Gramm w czasie podpisywania ustawy przez prezydenta wygłosił następujące słowa:

„We are here today to repeal Glass-Steagall Act because we have learned that government is not the answer. We have learned that freedom and competition are the answers. We have learned that we promote economic growth and we promote stability by having competition and freedom. [...] I am proud to be here because this is an important bill; it is a deregulatory bill. I believe that that is the wave of the future, and I am awfully proud to have been a part of making it a reality." Najbliższa przyszłość miała pokazać, jak bardzo mylił się inicjator zmiany ładu finansowego, forsując Financial Services Modernization Act.

4. Kryzys bankowy w Stanach Zjednoczonych w XXI wieku

Tabela 2 przedstawia największe instytucje finansowe w Stanach Zjednoczonych, które w 2008 roku upadły, zostały przejęte przez inne instytucje finansowe lub otrzymały rządowe wsparcie finansowe zapobiegające ich upadłości.

[6] W rzeczywistości zapis ten pozostał jedynie na papierze, ponieważ *Bank Holding Company Act* z 1956 roku zakazywał bankom depozytowym nabywania spółek zajmujących się gwarantowaniem emisji papierów wartościowych.

[7] Projekt ustawy został przegłosowany w Senacie większością 54-44, w Izbie Reprezentantów 343-86.

Wśród znajdują się:
- największy bank depozytowy Washington Mutual, założony w 1899 roku i zatrudniający w szczytowym okresie 49 tys. osób,
- dwie siostrzane firmy – Fannie Mae i Freddie Mac odpowiedzialne za podtrzymywanie płynności i gwarantowanie bezpieczeństwa kredytów hipotecznych,
- bank inwestycyjny Merrill Lynch – na rynku od 1914 roku,
- agencja ubezpieczeniowa American International Group, Inc., działająca od 1919 roku i zatrudniająca ponad 100 tys. osób,
- Citigroup – największy lobbysta na rzecz zniesienia Glass-Steagall Act.

Tabela 2. Największe instytucje finansowe w Stanach Zjednoczonych, które utraciły płynność w czasie kryzysu finansowego w latach 2007-2009

Instytucja	Rok i miejsce założenia	Produkty i liczba pracowników	Charakterystyka
The Bear Stearns Companies, Inc	1923 Nowy Jork	bankowość inwestycyjna 13,5 tys.	24 marca 2008 r. Bear Stearns przejmuje JP Morgan Chase.
Federal National Mortgage Association Fannie Mae	1938 Waszyngton	bankowość inwestycyjna 5,4 tys.	7 września 2008 r. firma została przejęta przez rząd USA.
Federal Home Loan Mortgage Corporation Freddie Mac	1970 Virginia	bankowość inwestycyjna 5,2 tys.	7 września 2008 r. firma została przejęta przez rząd USA.
Lehman Brothers Holdings Inc.	1850 Nowy Jork	bankowość inwestycyjna 26 tys.	15 września 2008 r. bank ogłasza upadłość.
Merrill Lynch & Co., Inc.	1914 Nowy Jork	bankowość inwestycyjna 60 tys.	14 września 2008 r. bank został przejęty przez Bank of America.
American International Group, Inc.	1919 Szanghaj 1949 Nowy Jork	bankowość inwestycyjna 116 tys.	16 września 2008 r. Bank Rezerwy Federalnej przekazuje 85 mld USD w zamian za emisję warrantów oddających bankowi 79,9% akcji AIG. W 2009 r. bank otrzymuje kolejną pomoc w kwocie 30 mld USD.
Morgan Stanley	1935 Nowy Jork	bankowość inwestycyjna 62 tys.	22 września 2008 r. Morgan Stanley rezygnuje z bankowości inwestycyjnej na rzecz regulowanej przez FED bankowości komercyjnej.

Instytucja	Rok i miejsce założenia	Produkty i liczba pracowników	Charakterystyka
Goldman Sachs Group Inc.	1869 Nowy Jork	bankowość inwestycyjna 32,5 tys.	22 września 2008 r. Goldman Sachs rezygnuje z bankowości inwestycyjnej na rzecz regulowanej przez Fed bankowości komercyjnej.
Washington Mutual, Inc.	1889 Seattle	bankowość komercyjna 49,4	25 września 2008 r. bank ogłasza upadłość. Należności i zobowiązania sprzedano JP Morgan Chase.
Citigroup Inc.[1]	1812 Nowy Jork	bankowość komercyjna ubezpieczenia 300 tys.	27 lutego 2009 r. rząd przekazuje 25 mld USD pomocy w zamian za 36% akcji.

[1] Citicorp. łączy się z Travelers Group w 1998 r. tworząc Citigroup Inc.

Bezpośrednią przyczyną utraty płynności finansowej przez banki amerykańskie w latach 2007-2008 był krach cen na rynku nieruchomości oraz wysoki udział kredytów hipotecznych w ich aktywach finansowych. Wysokie zaangażowanie banków w kredyty hipoteczne było związane z emisją papierów wartościowych tzw. obligacji strukturyzowanych opartych na kredytach hipotecznych. Papiery te sprzedawano prywatnym instytucjom finansowym, w tym największym bankom amerykańskim i europejskim. Duży udział w wyemitowanych na bazie kredytów hipotecznych obligacji miały papiery wartościowe oparte na kredytach udzielonych osobom niemającym stałych dochodów, tzw. *subprime lenders*. Agencje ratingowe, z uwagi trwający boom na rynku nieruchomości, wystawiały wysokie oceny bezpieczeństwa tym obligacjom. Kryzys finansowy objawił się, gdy ceny nieruchomości zaczęły spadać, a osoby, które zaciągnęły kredyty, nie dokonywały spłat rat i odsetek. Banki zaczęły mieć poważne problemy z płynnością finansową. Z drugiej strony obligacje oparte na kredytach hipotecznych traciły na wartości, a wraz z nimi aktywa banków i instytucji finansowych posiadających amerykańskie pożyczki hipoteczne.

Zakończenie

Amerykański system finansowy utracił stabilność i bezpieczeństwo kilka lat po odejściu od zapisów Glass-Steagall Act of 1933 o rozdziale bankowości inwestycyjnej i komercyjnej.

Przyjęcie zasady rozdziału bankowości inwestycyjnej i komercyjnej w Stanach Zjednoczonych było bezpośrednią konsekwencją skutków wielkiego kryzysu z lat

1930-1933. Zaangażowanie się instytucji depozytowych na rynku papierów wartościowych w latach dwudziestych XX wieku miało katastrofalne skutki gospodarcze dla Ameryki i całego świata. Banki podejmowały działania o charakterze spekulacyjnym, wykorzystując okres hossy oraz rosnące ceny nieruchomości. Nagły spadek ich cen i krach na giełdzie papierów wartościowych doprowadził do masowego upadku instytucji bankowych. Kryzys w sferze finansowej doprowadził do kryzysu w sferze realnej w kraju i za granicą. Wielki kryzys z lat 1930-1933 pokazał, że jednym z warunków bezpieczeństwa systemu bankowego Stanów Zjednoczonych jest rozdzielenie funkcji brokerskiej i funkcji kredytowej instytucji bankowych.

Przyczyny załamania bankowego w USA w latach 2007-2008 wydają się bardzo podobne do kryzysu bankowego lat 1930-1933. Deregulacja systemu finansowego i zaangażowanie się instytucji pośrednictwa finansowego w działalność inwestycyjną doprowadziło do załamania się systemu finansowego w Stanach Zjednoczonych.

Amerykański system finansowy jest największym i najbardziej rozwiniętym systemem finansowym na świecie. Od kondycji systemu finansowego Stanów Zjednoczonych zależy stabilność światowego systemu finansowego. Doświadczenie wielkiego kryzysu z lat 1929-1933 oraz załamanie amerykańskiego systemu finansowego w 2008 roku pokazało, że łączenie przez instytucję bankową funkcji inwestora, kredytodawcy i ubezpieczyciela prowadzi do konfliktu interesów i pokusy nadużycia (*moral hazard*). Banki nieefektywnie alokują zasoby i wywołują kryzysy – najpierw w sferze finansowej, a potem realnej. Zatem konieczny jest powrót do Glass Steagall Act z 1933 roku.

Bibliografia

Mishkin F.S. (2002), *Ekonomika pieniądza, bankowości i rynków finansowych*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.

Iwanicz-Drozdowska M., red. (2002), *Kryzysy bankowe, Przyczyny i rozwiązania*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa.

Jackson W.D. (1987), *Glass-Steagall Act: Commercial vs. Investment Banking*, Government Documents Collection.

THE GLASS-STEAGALL ACT OF 1933 AND ON-GOING FINANCIAL CRISES

Summary

A repealing of Glass-Steagall Act of 1993 in 1999 by American Congress seems to be the main cause of on-going financial crisis which spread all over the world. American banks which serve as creditors, investors and insurers at the same time miss resource allocation and cause financial and economic crises.